

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN KEHITTÄMINEN PIENUUDEN LAATUEKONOMIALLA

Seuraavassa on käsitelty Elintarviketeollisuus ry:n esittämiä kehittämiskohteita tulevalle hallitukselle hallitusohjelmaan kirjattavaksi ja Maaseudun elinvoimaisuus ry:n ehdottamia näkökohtia tulevan hallituksen ohjelmaan. Yhdistyksemme on tuonut ehdotuksensa maa- ja metsätalousministeriön (MMM) poliittiselle johdolle.

Elintarviketeollisuusliitto ry on esittänyt tiivistettynä seuraavia taustoja ja ehdotuksia hallitusohjelmaneuvoittelussa käsiteltäväksi.

(www.elintarviketeollisuusliitto.fi)

RUOKA-ALA ON TALOUDEN TUKIPILARI

Pienten ja suurten elintarviketeollisuuden yritysten tuotteet näkyvät jokaisen suomalaisen ruokapöydässä. Elintarviketeollisuus ja koko ruoka-ala myös työllistää merkittävän osan suomalaisista, lähemmäs 300 000 henkeä.

Ruoka-alaa voi hyvällä syyllä sanoa maamme talouden suhdannevakaaksi tukipilariksi.

Suomen elintarviketeollisuudella on erinomaiset mahdollisuudet menestyä kotimaassa ja laajentua kansainvälisillä markkinoilla. Kun ruokia ja juomia valmistavat yritykset menestyvät, ne kykenevät tarjoamaan hyvinvointia koko yhteiskunnalle.

Elinkeinorakenteen muutoksessa suhdannevakaan elintarviketeollisuuden rooli korostuu. Elintarviketeollisuuden välillinen työllisyysvaikutus on merkittävä: yksi elintarviketeollisuuden työpaikka luo jopa neljä työpaikkaa muille toimialoille. Vahvat ruoka- ja juomabrändit ovat elinvoimaisen elintarviketeollisuuden ja jalostusarvon kasvun perusta. Niiden tulevaisuus on turvattava.

Miten?

- Elintarviketeollisuus tarvitsee teollisuuspolitiikkaa, joka vahvistaa kannattavan liiketoiminnan edellytyksiä ja parantaa alan kustannuskilpailukykyä.
- Kilpailukyvyn kehittäminen on huomioitava kaikilla politiikanaloilla.
- Tutkimukseen, tuotekehitykseen, innovointiin ja osaamiseen on panostettava.

PAREMPAA JA KEVYEMPÄÄ SÄÄNTELYÄ

Elintarvikealaan kohdistuvat säädökset muuttuvat ja lisääntyvät jatkuvasti. Säädöskokonaisuus on massiivinen ja vaikeasti hallittava. Se kattaa elintarvikelainsäädännön lisäksi ympäristö-, kilpailu- ja työlainsäädännön, hankintalain, alkoholi- ja anniskelulain sekä kotieläintuotantoa ja terveydensuojelua koskevan lainsäädännön. Hyvä sääntely on huolella valmisteltua ja sopivasti mitoitettua. Sääntelyä kehittämällä realiteetit huomioiden tuetaan elintarviketeollisuuden työtä maukkaan, terveellisen ja turvallisen ruuan hyväksi.

Miten?

- Viranomaistoimintaa kehitetään yritysten palvelutarpeiden pohjalta yritysten toimintaa tukevaksi.

Edellä lainatut Elintarviketeollisuusliitto ry:n esittämät ehdotukset ovat alan kannalta hyödyllisiä, mutta tietenkin ne ovat yleisluontoisia. Maaseudun elinvoimaisuus ry on tuonut esiin omassa ehdotuksessaan ruohojuuritason kehittämissuuntia. Pienuuden laatuekonomiaa on käsitelty yhdistyksen verkkosivuilla.

(www.maaseudunelinvoimaisuus.fi)

MAASEUDULLE ON LUOTAVA PIENUUDEN LAATUEKONOMIAAN PERUSTUVIA ELINTARVIKKEIDEN JATKOJALOSTUSKLUSTEREITA

Yhdistyksemme on tuonut esille vision maatalouden ja elintarvikeketjun kehityksestä lähitulevaisuudessa. Alkutuotannossa kasvisviljelyn tilakoon, maito- ja lihatilojen koon kasvu jatkuu päätyen yhä suurempiin yksikköihin. Teurastamojen koko kasvaa suurtuotannon etujen saavuttamiseksi. Elintarvikkeiden vähittäiskauppa keskittyy K-ryhmälle, S-ryhmälle ja näiden tai muiden toimijoiden verkkokauppoihin. Suuruuden ekonomia merkitsee maaseutuvaltaisen alueen kannalta sitä, että yhä vähemmän tarvitaan työntekijöitä alueen perusmaataloudessa ja sen jatkojalostuksessa. Tämä puolestaan tarkoittaa väestömäärän hupenemista alueella ja alueen elinvoimaisuuden ehtymistä vaikuttaen kuntatalouteen, opetustoimeen, kulttuuriin, viranomaispalvelujen läheisyyteen ja tietenkin kauppapaikkojen vähenemiseen ja tarjonnan siirtymisen etäämmälle asukkaista.

Elinvoimaisuuden rapautumiseen voidaan kuitenkin vastata kehittämällä työvoimavaltaisia pienuuden laatuekonomiaan perustuvia liiketoimintayksiköjä. Otettakoon tässä esimerkkinä Kiuruveden maatalousvaltainen kaupunki.

Kiuruvedellä on maatilojen yhteydessä toimivia tilateurastamoita ja tähän perustuvaa jatkojalostusta jonkin verran. Suunnitteilla olevan pienteurastamon ympärille olisi luotavissa arvoverkko, klusteri, jossa olisi toimijoita pienvaltaisesta liha- ja siipikarjatuotannosta, metsästysseurojen kaatamista hirvistä, teurastuksen jälkeisestä jatkojalostamisesta sivuvirtoineen ja tuotemerkin eli brändin luomisesta. Brändätyjä jatkojalosteita voitaisiin myydä erikoistuotteina kauppoihin, korkeatasoisiin ravintoloihin ja vientiin, paremmalla hinnalla kuin massatuotteita. Arvoverkon luominen ja edelleen kehittäminen markkinointisuunnitelmineen olisi käytävä käsi kädessä teurastamohankkeen kanssa: niin ikään sisään tuleva ja ulosmenevä logistiikka olisi suunniteltava. Sisään tuleva logistiikka voisi ottaa käsiteltäväkseen pienehköjä eria alkutuottajilta, jotka voisivat sijaita etäältäkin pienteurastamosta. Tämä on tärkeää siksi, että suurtuotannon tuomat kustannusedut teurastamotoiminnassa voitaisiin kuroa umpeen eli kompensoida. Tehtävä on haastava, mutta erittäin kannatettava. Pienuuden laatuekonomiaan perustuva liiketoiminta voi hinnoitella tuotteensa siten, että se ei ole riippuvainen tuista vaan on kannattavaa ilman niitä; emme tiedä miten EU:n ja kansallinen tukipolitiikka kehittyy. Yhdistyksemme on esittänyt MMM:lle Itä- ja Pohjois-Suomeen luotavasta pienuuden laatuekonomiaan perustuvasta kehittämishankkeesta, joka otettaisiin osaksi tulevia hallitusneuvotteluja. Pienuuden laatuekonomiaan perustuvia yksiköitä on jo runsaanpuoleisesti Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa, joten painopiste kehittämisessä tulisi olla esittämällämme alueella. Erikoistuotannon viennin edistämisessä olisi korkea aika ryhtyä mittaviin panostuksiin ja otettava tämä panostustavoite konkreettisesti tulevan hallituksen hallitusohjelmaan. Pienuuden laatuekonomialla tuotetun elintarvikeklusterin luominen ja kehittäminen vie aikaa ja siihen panostamista ei pitäisi viivytellä.